

hetta ella hatta viðkemur ekki okkum, sigur hann.

Men eru vit kanska vorðin ein partur av heimssamfelagnum uttan at hava verið til reiðar til tað?

– Tað er væl møguligt. Nú tosa vit um morál, men so kann mann spyrja, hvat er morálur í veruleikanum. Tað kann jú vera so nógv. Millum annað verumátan hjá fólki, ella mátan hjá fólki at argumentera fyri tí sum er rætt og skeivt, og tað er mín meting, at tað er ein stór avbjóðing til okkara um morálsku fatanina hjá fólki, tí á ein hátt eru vit vaknaði við kaldan dreyv við tað, at vit nú á okkara egna máli - í okkara egnu stovu - fáa at vita, hvat fer fram.

Vit mugu hjálpa til

A hvønn hátt vit skulu taka okkum av tí, sum hendir kring okkum, ber illa til at siga, men vit kunnu taka í tað, sum hendi í tinginum fyri fáum døgum síðani, tá uppskot varð lagt fram um at hækka játtanina til neyðhjál, soleiðis at hon samsvorar tí sum londini vit annars sammeta okkum við veita.

Her er Rói als ikki í iva, at tað er okkara morálska skylda, at veita ein væl størri part enn vit gera í dag.

– Vit vera mett sum ein partur av ríka heiminum, og tað er ein spurningur um tað ikki einaferð í framtíðini verður eitt krav, at vit skulu lata 4-5 prosent av okkara

BTÚ, fyri at tey, sum eru í neyð skulu klára seg í dagligdegnum. Og har hjálpir tað, sum vit lata í dag lítið, sigur Rói, sum leggur afturat, at tann upphæddin, sum vit lata í dag er skammiliga lítil.

– Og tað hevur avgjørt nakað við morál at gera!

Mugu arbeiða á fleiri frontum

Tá vit spyrja Róa, um hann heldur, at tað er morálskt skeivt, at vit samstundis sum vit tosa um at gerast ein sjálvstøðugt land, sum skal vera ein partur av heimssamfelagnum, ikki »vilja« gera okkara skyldu, so heldur hann, at vit skulu venda spurninginum á, soleiðis, at vit ikki bara avmarka okkum til tað eina málið.

– Eg vildi heldur sagt tað soleiðis, at vit eiga at gera alt fyri, ikki bara at taka tað eina máli upp, og so brúka alla orkuna upp á tað. Vit kunnu ikki bara arbeiða fram ímóti einum máli, t. d. fullveldi, tí so verða vit afturútsigldir á øðrum øki, og kunnu koma at standa skammiliga óbúgvín á fleiri økjum. Vit eiga at hava øll tingini við samstundis, sigur Rói.

Hann leggur afturat, at tað hevði eisini verið sera torført at havt eitt kjak gangandi, um so var, at tað var ein ávisur persónur, sum segði hvat tað var, sum skuldi kjakast um, og hvat útgangsstøði var í kjakinum.

um.

– Vit eiga til eina og hvørja tíð kunna kjakast um eitthvørt, uttan at nakar einstakur ásetur sjónarmiðið, sum vit kjakast út frá. Vit eiga at grundgeva fyri okkara sjónarmiðjum og taka tað við, at vit tupa viðhvørt, sigur hann.

Eingin veit hvagar vit fara

Í londum aðrastaðni hava vit sæð, at ungðómar skjóta og drepa hvønn annan, og tað er tibetur nakað, sum vit ikki hava sæð her.

Hvussu heldur Rói, at okkara mentan og uppfatan flytir seg?

– Tað stutta av tíð langa er, at eingin veit hvagar vit eru á veg. Eg tori ikki at meta um okkara ungðómsmentan nærkast tí amerikansku uttan tað, at eg haldi, at vit eru ein nógv meira integreraður partur av tí skandinávsku mentanini enn vit geva okkum far um, sigur Rói.

Hann er ikki samdur við teimum, sum halda, at okkara mentan er ein heilt serstøk, sum als ikki er at finna aðrastaðni í heiminum, tí tað, sum fólk hugsa her á landi minnir ótrúliga nógv um tað, sum fólk í londini uttan um okkum hugsa.

– So vit fylgja nokk tí mynstrinum, sum er í teimum londunum, sigur hann.

Men hann leggur dent á, at tað skal so ótrúliga lítið til fyri at broyta tað gongdina, sum vit eru í.

– Sum sagt vita vit ikki hvagar vit eru áveg, og í grundini skal so ótrúliga lítið til aðrenn alt verður broytt. Vit hopa og vóna, at tað kemur at líkjast tí, sum vit hava havt, kanska eitt sindur betri, men ein náttúruvanlukka kann broyta alt tann skeiva vegin, og ófatuligt ríkið eina annan vegin, og hvønn veg tað fer tað hava vit ikki ánið av í verandi løtu, sigur Rói.

Vit hava einki at reypa av

Tá Rói setur seg at hugsa um framtíðina við at líta í bakspeglid, so heldur hann ikki, at framtíðin sær so bjørt út.

– Eg vil ikki vera pessimistur, men vit hava ongantið havt so nógv blóðbað í heimssøgini, sum vit hava havt í 20. öld, og tað eru blóðbað, sum eru frammanmannaávin. Eksperiment, sum eru misseýdnaði og við tí í huga, so hava vit einki at reypa av, sum hava liva í hesi öldini, sigur Rói.

Rói vísir á, at meginparturin av hesum ræðuleikum eru sett í gongd orsakað av politiskum ideologium.

– Í ávisum førum er tað beinleiðis roknað við eini rúgvu av mistum mannlívum fyri at fáa »ta røttu« hugsanina ígjøgnum, og tað er óhugnaligt at hugsa sær, at slíkt er farið fram á okkara døgum, sigur Rói, sum leggur afturat, at í so máta hava vit als einki at rósa okkum av.

– Heldur tvørturímóti!

Menningin hellur

Kortini eru tekin um, at tað sær frægari út, tí menning og upplýsing er komin út til alt fleiri fólk í heiminum.

Men samstundis er munurin millum rík og fáatek í heiminum vorðin alsamt størri.

– Vit tosa nógv um Internetið, men fyri at koma inn á tað, so skal mann hava eina teldu, og kostnaðurin fyri telduna er ymiskur alt eftir hvørjum landi tú býrt í. Í Føroyum kostar ein telda eina mánaðarløn og í USA eina hálva mánaðarløn. Fara vit harafturímóti til Pakistan, so havi eg lisið, at tú skalt arbeiða í eini sjei ár fyri at forvinna sær til eina teldu, og tað setur avmarkingar fyri upplýsingini, sigur Rói og vísir á, at hetta er eitt dømi um hvussu ymisk tann tekniska menningin er í teimum ymsu londunum.

Tað er so eitt, men eitt annað er so eisini at tað enn á okkara døgum eru samfeløg, sum bæði politiskt eru so afturlatin og avmarkað, at tey ikki vilja vera við til upplýsing. Hetta ger, at menningin fær eina slag-síðu, sum ikki er so skilagóð.

Tað byrjaði fyri langari tíð síðani

Samtalan er komin at enda, men aðrenn vit leggja pennin frá okkum tekur Rói saman.

– Tað stutta av tí langa er,

nokk tað, at tann góða framtíðin byrjaði fyri langari tíð síðani. Vit eru mitt í henni, og við tað at vit skriva 2000 broytir einki í so máta. Tað var og hevur verið í eini tiggju ár. Tann broytingin, sum hendir á tí mentanarlíga, morálska og tí politiska økinum til dømis, er ein partur av eini prosess, sum tók dik á seg fyri tiggju fimtan árum síðani. Vit eru inni í eini prosess, sum mann kann lýsa við orðunum, sum eru so tóm og sum kortini siga so nógv, og tað eru orð sum kunningarsamfelagið, postindustriella samfelagið, postmodernistiska samfelagið, globaliseringin, tað postnationala samfelagið, og sum kemur at seta krøv á tí mentanarlíga, morálska og politiska økinum, um eina nógv størri kosmopolitiska tilvitan, eina nógv størri ábyrgdarskenslu fáttúrni og ein nógv meira krevjandi solidaritet við tí órættvísi og armóð, sum er í samfelagnum, sigur Rói Patursson.

– Men tað er ikki nakað, sum hendir tí vit fara inn í ár 2000, men nakað, sum vit hava verið partur av í longri tíð, leggur hann afturat, at enda.

Av tí at vit skriva 2000 ístaðin fyri 1999 merkir ikki av sær sjálvum, at alt broytist. Hetta ársskiftið er øðvisið enn onnur á tann hátt, at vit byrja upp á eitt nýtt túsundarárskeið, men tað hevur fingið nakað »magiskt« knýtt at sær, heldur Rói Patursson